

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPĂRHIEI DE CLUJ-HERLA. CU UN ADAOS NEOFICIAL

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Răspuns Regal.

Prezentând, cu ocaziunea aniversării zilei nașterii, Majestății Sale Regelui nostru Carol II, omagiul urărilor de bine, în numele Clerului și al poporului nostru credincios, însuflețiti de credință neclătită și nefățărută dragoste față de Tron, Majestatea sa a binevoit prea grațios a ne răspunde prin următoarele:

Inalt Prea Sfinței Sale

Episcopului H-O S S U.

Cluj.

Vă mulțumesc din tot sufletul pentru caldele urări.

Carol

Cluj, la 18 Octombrie 1935.

Nr. 6535.

Numiri.

Mult Onoratul *Stefan Botha*, paroh, administrator protopopesc al tractului Ileanda, este numit de protopop actual al tractului Ileanda.

Dat în Lemniu, cu ocaziunea consacrării bisericii săvârșită la 25 August 1935 și publicat în ședința cons. la 17 Octombrie 1935.

Nr. 6607.

Onoratul *Iacob Pop*, paroh în Telciu, este numit *protopop onorar* cu facultatea de-a purta brău roșu.

Dat în Fiad, cu ocaziunea consacrării bisericii săvârșită la 29 Iunie 1935 și publicată în ședința consistorială ținută la 17 Octombrie 1935.

Nr. 6604.

Onoratul *Victor Zinveliu*, paroh în Mocod, este numit *protopop onorar* cu facultatea de-a purta brău roșu.

Dat în Mocod, cu ocaziunea consacrării bisericii săvârșită la 29 Sept. 1935 și publicat în ședința consistorială ținută 17 Octombrie 1935.

Nr. 6603.

Onoratul *Gavril Mureșan*, paroh în Mica este numit *protopop onorar* cu facultatea de-a purta brău roșu.

Dat în Mica, cu ocaziunea consacrării bisericii săvârșită la 13 Octombrie 1935 și publicat în ședința consistorială ținută la 17 Octombrie 1935.

Nr. 6602.

Onoratul *Valeriu Henciu*, preot II în Telciu, a fost numit *paroh*.

Dat în Fiad, cu ocaziunea consacrării bisericii săvârșită la 29 Iunie 1935 și publicată în ședința consistorială ținută la 17 Octombrie 1935.

Nr. 6605.

Onoratul *Grigore Pop*, preot III în Telciu a fost numit *paroh*.

Dat în Fiad, cu ocaziunea consacrării bisericii săvârșită la 29 Iunie 1935 și publicată în ședința consistorială ținută la 17 Octombrie 1935.

Nr. 6606.

Hirotoniri.

În ziua de 20 Septembrie a. c. a fost hirotonit ipodiacon și diacon, iar Duminecă la 22 Septembrie a. c. cu ocaziunea consacrării bisericii din Șirioara a fost hirotonit întru preot clericul diecezan Emil Demian.

Cluj, la 19 Octombrie 1935.

Nr. 5640.

Schimbările din cursul acestui an în inventarul, averea și venitul averilor din parohii și filii.

Legea pentru inventarierea averilor și veniturilor aparținând bisericilor naționale și celorlalte culte, publicată în Monitorul Oficial No. 162 din 17 Iulie 1934 prin aliniatul II al art. 2, obligă părțile constitutive ale tuturor cultelor, ca să comunice Ministerului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor, în cursul lunii Decembrie a fiecărui an, orice schimbare intervenită în inventar, în averea și veniturile, cari fac obiectul acestei legi.

Implinirea acestei dispozițiuni a legii o cere și Ministerul Instrucțiunii Cultelor și Artelor prin adresa No. 179190/1012 din 12 Octomb. 1935.

Ca urmare a celor mai sus comunicate, lăsăm, ca în termen de 30 zile să ni-se înainteze prin Oficiile protopopești competente:

1. Declarație (în dublu exemplar) peste toate schimbările intervenite în inventarul, averea și veniturile din parohiile și filiile Eparhiei, vizată de organele prevăzute prin lege.

2. Bugetul — în copie — pentru toate parohiile și filiile pe anul în curs.

Mult Onorații Frați protopopi tractuali vor purta grije pentru îndeplinirea acestui ordin și ne vor înainta, la termen, toate declarațiile și bugetele din cuprinsul protopopiatului, împreună cu tabloul lor.

Se va evita orice lipsă sau întârziere, ca să nu sufere achitarea salariilor vre-o întârziere din negligența în îndeplinirea acestui ordin.

Din șed. conz. 17 Octomb. 1935.
Nr. 6486.

Pentru populația din județele bântuite de secetă.

În vara acestui an a bântuit o secetă cumplită în județele: Cetatea albă, Cahul, Lăpușna, Ismail, Tighina, Covurlui și Fălciu, distrugând întreaga recoltă atât cea de toamnă cât și cea de primăvară. Pășunile și fânețele au fost deasemenea arse de secetă.

Populația acestor județe a rămas fără strictul necesar pentru existență. Spectrul foametei amenință îngrozitor pe concetățenii noștri din aceste județe. Guvernul Țării a deschis credite extraordinare, pentru a da de lucru populației adulte și prilej de un minim câștig, ceea ce nu va ajunge nici pe de parte pentru hrana familiilor.

Ministerul de Interne a solicitat ajutorul Crucii Roșii, care a hotărât să înființeze în satele din regiunea informată cantine pentru hrănirea copiilor și a bătrânilor. Ea recurge la sprijinul întregii populații, fiindcă mijloacele, ce-i stau la îndemână, nu acoperă nici pe departe acest scop.

Datoria Bisericii și a credincioșilor ei este, în primul rând, de a veni în ajutorul deaproapelui. Aceasta datorie a dragostei creștinești se potențiază atunci, când e vorba de o nenorocire, de care nimeni nu e vinovat, de o calamitate, care se poate abate asupra oricui.

Frații noștri din Basarabia mai greu loviți de secetă, trebuie să simtă, că trăiesc azi în Țara lor, în mijlocul aceluiaș neam din care fac și ei parte și că toată Țara le sare într'ajutor, fiecare după puterile lui. Așa se va cimenta legătura dintre fiii aceluiaș popor.

De aceea lăsăm Veneraților Frați, ca să dea tot concursul filialelor Crucii Roșii, pentru adunarea de fonduri. Să arate poporului în biserică nenorocirea, ce s'a abătut asupra populației din atâtea județe și să-i îndemne a-și da obolul pentru ajutorarea ei.

În consecință lăsăm să se facă colecte în acest scop în bisericile noastre într'o Duminică ori mai multe și sumele ce se vor aduna, să se trimită Administrației noastre Capitulare Cluj, Calea Moșilor 24, fără amânare, raportându-se acestui Ordinariat, pentru a-le trimite de aici la destinație.

Onorații Frați să îndemne pe credincioși să dea ce pot și din recolta ce le-a dat Dumnezeu în acest an, acum la strânsul ei.

Din șed. conz. 24 Octomb. 1935.
Nr. 6633.

Pentru Școala Comercială de băieți din Blaj,

Prea Veneratul Ordinariat Arhidiecezan a înființat cu începere dela 15 Oct a. c. clasa I. elementară pe lângă Școala comecială superioară gr. cat. de băieți din Blaj, având ca în anii viitori să se înființeze și celelalte clase.

Lăsăm Onoraților Frați să îndemne pe credincioșii cari au copii absolvenți de 4 clase primare și pe cari ar voi a-i face comercianți să-i înscrie la aceasta școală din care pot trece în școala Comercială Superioară, iar de-acolo la Inalta Academie Comercială.

Taxa de înscriere: 1500—200 Lei anual; taxa în internatul școlii 6125 Lei anual. Inscrierile se pot încă face. Cluj, șed. cons. 31. Oct. 1935.

No. 6699.

Starea fondurilor diecezane.

Pentru orientarea Veneratului Cler alăturăm la acest număr al „Curierului Creștin” tablourile despre starea la 31 Decemvrie 1933, și la 31 Decemvrie 1934 a fondurilor diecezane administrate de Veneratul Capitulul Catedral.

Din șed. konz. 3 Octomv. 1935.

Nr. i6040.

Episcop Dr. Iuliu Hossu

Partea neoficiala.

Congresul General al Agru-lui.

Grandioasa manifestare creștinească și românească dela Carei. —

Ședințele Comitetului Central și a Uniunii Reuniunilor Mariane — Primirea Arhierelor și a Președintelui General. — Liturgia Pontificală. — Procesiunea Euharistică. — Ședința festivă.

Inălțătoarea cuvântare a d-lui Ministru Valeriu Pop.

[vib]. In zilele de 25-27 Octomvrie a. c. Biserica noastră a avut trei zile de rară înălțare sufletească, trei zile de sfântă și adâncă reculegere, trei zile de evlavios entuziasm, trei zile de adevărat triumf.

In aceste zile s'a adunat la Careii-Mari — acest centru șovinist de odioasă, de unde plecase în cele trecute vremi toate uneltirile de maghiarizare a țaranului nostru din „părțile ungurene” — tot ce are Biserica noastră mai ales și mai select, pentru a participa la marele Congres General al Agru-lui. Intr'adevăr „dela vlădică până la opincă” a fost reprezentată întreaga noastră Biserică la Carei: Arhieri, prelați, canonic, protopopi, preoți și clerici; ministru, prefecți, inspector și alți dem-

nitari administrativi; profesori universitari, dascăli și studenți; intelectuali și țărani; doctóri și neștiutori de carte; tineri și bătrâni; bărbați iluștri și doamne distinse, — au alergat din toate părțile Țării, pentru a participa într'un număr impozant, așa cum nu a mai fost la nici un Congres din trecut de-al Agru-lui, la aceasta măreață și armonioasă manifestare a sufletului românesc și creștinesc.

Careii-Mari — citadela de maghiarizare a Conșilor Károlyi și cuibul șovinist a Hăjdudorogului — a fost martorul unui entuziasm creștinesc și românesc fără precedent pe plaiurile noastre. Ședințele, pline de debateri animate, de inițiative sănătoase, de cuvântări înălțătoare, cu participanți mulți; organi-

zarea serbărilor, aranjate cu o rară dibăcie; porțile de triumf îmbrăcate în verde și arberate cu drăpele multe naționale și papale ce se îmbrățișeau vesel fălțâind în razele soarelui de toamnă; lumina feerică, ce au împrăștiat-o acestea și crucea de pe altarul măiestric ridicat în liber; primirea princiară făcută Comitetului central, Arhieriei și Președintelui Agrului; inaugurarea Casei Culturale cu semnificativele cuvântări rostite aici; concertul minunat al celor patru coruri, cari prin acordurile încântătoare ne-au înălțat atât de mult sufletește și filmurile rulate, cari au produs atât de vie emoție de pietate în spectatori; Liturgia pontificală, cu magistrala predică a Prea Sfințitului Iuliu: adevăratul cuvânt al iertării și dragostei creștinești și cu miile de cuminări; Procesiunea Euharistică, cu cei 300 de falnici călăreți în frunte, cu fețele îmbrăcate în alb, presărând flori pe întreg parcursul drumului triumfător al lui Hristos — Euharistic, cu mulțimea de preoți și marea de popor: aranjată așa, cum numai în cele mai mari centre catolice din Apus poți vedea; ședința festivă cu entuziasmul frătesc, ce „ca într'un gând mărturisind” a dat expresie devotamentului neclintit față de Biserica și Neam; înălțătoarea cuvântare a d-lui ministru Valeriu Pop, aceasta splendidă revelație a sentimentelor noastre de neclintită credință și atașament față de Sfântul Scaun al Romei și Majestatea Sa Regele, aceasta înălțătoare, hotărâtă și accentuată Mărturisire de Credință, cum n'a făcut-o încă nici un laic — decum ministru actual — de-al nostru și cum numai dl. Valeriu Pop știe crede, simți și mărturisi și care ar fi făcut cinste și celui mai catolic prinț de-al Bisericii Romane; cuvântul autorizat al Inalt Prea Sfințitului Valeriu Traian, seniorul Inaltului Cor Episcopesc al nostru și cuvintele de îndreptățită recunoștință și mulțumire a Prea Sfințitului Iuliu, celelalte cuvântări alese, pline de înflăcărare adânc creștinească și peste tot întreg decursul înălțătoarelor serbări, au contribuit mai mult, ca orice, la cimentarea și închiegarea sentimentelor de pietate, de armonioasă frățietate și colaborare dintre fiii aceleiași Biserici, lăsând amintiri neșterse în sufletele tuturor evlavioșilor participanți.

Pronia Cerească — care singură conduce soarta Bisericii, nelăsându-o pradă vicleniilor și pasiunii omenesti — s'a ngrijit, ca Congresul General al Agru-

lui dela Carei să fie, cu toate uneltirile contrare ale dușmanului Bisericii, așa precum a și fost, o vie și neîntrecută afirmație a sufletului nostru Roman, înscriind una dintre cele mai glorioase pagini în istoria triumfătoare a Bisericii noastre unite cu Roma.

Dar, să lăsăm să vorbească evenimentele, așa, cum s'au desfășurat și cum au putut fi înregistrate de către reporterul nostru.

Primele ședințe ale Comitetului Central.

În zilele de 25—27 Octombrie a. c. și-a ținut la Careii-Mari, pe teritoriul Eparhiei de Oradea a Inalt Prea Sfinției Sale Arhiepiscopului Dr. Văieriu Traian Frențiu, Congresul General anual Asociația Generală a Românilor Uniți (A. G. R. U.).

Prima zi a Congresului a fost ocupată cu sosirea delegaților și întrunirea Comitetului Central al Agrului. A doua zi s'a început cu Liturgia oficiată în biserica greco-catolică pontificată de Revs. pâr. canonic și prelat Iacob Popa, delegatul Mitropoliei dela Blaj, asistat de un sobor de 12 preoți. La sfârșitul Liturgiei a ținut o prea frumoasă predică Pâr. Ioan Gârleanu.

Răspunsurile au fost date de corul credincioșilor din Careii Mari.

La ora 10 s'a continuat ședința Comitetului central, în sala festivă a școlii normale, având la ordinea zilei: verificarea raportului secretarului general, al casierului și al Comitetului.

Directorul dohovnicesc al Agrului Pâr. dr. Aloisie Tăutu pune în discuție problema adunării fondurilor pentru propagandă. D-sa crede că obolul credincioșilor, colectat prin preoți va putea asigura cotizațiile atât pentru comitele diecezanе cât și pentru Comitetul Central.

Propune introducerea cărților de membru și insigneilor de asociație.

La această chestiune iau cuvântul d-nii prof. Cosma, din Oradea și Laurențiu Moldovan, cari sunt de părerea, că atât timp cât propaganda în favoarea Agrului vrea câștigare de suflete, să se renunțe la taxe obligatorii, ori să se pună în vânzare broșurile dela „Presa

Bună", din Iași rămânând ca diferența de preț să se verse la casieria comitetelor.

Problema episcopiei ortodoxe de Maramureș a fost adusă în discuție tot de părintele-canonice Tăutu, care a spus că înființarea acestei episcopii ar putea să fie prilej de permanentă zizanie aici, unde ar fi necesară liniștea între credincioși.

Părintele dr. Titus Malai-Cluj precizează în această chestiune următoarele: Oameni distinși și buni cunoscători ai situației maramureșene, ca d-nii N. Iorga, dr. N. Lupu, preotul Partenie, sunt împotriva înființării episcopiei ortodoxe propusă de congresul ortodox din București.

S'au fixat, în linii generale, probleme care vor face obiectul discuției în ședința administrativă a Congresului, pentru după amiază.

În continuare, s'au mai ținut următoarele ședințe:

Ședința Reuniunilor Mariane greco-catolice, în sala mică a școlii normale, sub președinția d-nei Marta Iepure-Baia-Mare.

În cadrul acestei ședințe s'au citit rapoartele pe eparhii.

Concomitent s'a întrunit, apoi, Uniunea corurilor, Federala „Astru”, asociațiunii ale românilor uniți, care dezvoltă o rodnică activitate pe teren moral și spiritual și care se integrează în „Agru”.

La ora 12 a ținut o ședință Comitetul Operei Pontificale pentru Propagarea Credinței, după care a urmat o masă comună.

ȘEDINȚA DE DUPA AMIAZI

Ședința de după amiază se deschide la ora 4 în sala teatrului „Carmen Sylva”, de d. dr. Gelu Egri, printr'o scurtă cuvântare.

Amintindu-se numele fericitului mitropolit Vasile Suciu, Congresul păstrează un minut de tăcere.

După aceasta se declară ședința administrativă a Congresului deschisă.

Se dă cuvântul d-lui dr. Valer Hetco

din Timișoara, care citește raportul de activitate pe anul expirat, în locul secretarului, care lipsește.

Urmează raportul casierului, citit de d. dr. L. Moldovan, în care se constată, că au fost vărsați până acum 78.350 Lei din contribuția tuturor diecezelor.

Congresul aprobă și dă descărcarea gestiunii pe 1934, votând și bugetul pe 1936.

D-na dr. Bogdan din Timișoara face o expunere asupra activității Reuniunilor Mariane din Banat.

Studentul Mărgineanu citește raportul activității A. S. T. R.-ului (Asociația Studenților Români Uniți,) ocupându-se în special de munca depusă de Părintele Baral și de tinărul student Brînzeu.

A vorbit, apoi, părintelele dr. Titus Malai, care a deschis chestiunea pusă de d. Stelian Popescu, și G. Lungulescu la congresul național bisericesc și congresul Clerului ortodox și de d. O. Ghibu în cartea „Nulitatea Concordatului”. Aceasta cuvântare o vom publica, în linii generale, în Nr. nostru proxim.

Dela teatru, întregul Comitet și congresiștii au plecat spre gară, pentru întâmpinarea Înalt Prea Sfințiților Arhiepiscopului, cari urma să sosească atunci. Pe tot parcursul străzii Regele Ferdinand se aflau încolonate școlile primare și secundare, în frunte cu corpul didactic.

Coloniștii din Lucăceni și țărani în frumoase costume din Țara Oașului și călări, au produs o frumoasă impresie.

Publicul din localitate și oaspeții au trecut pe peronul gării, în întâmpinarea celor sosiți. Muzica militară și fanfara școlii normale deasemeni se aflau pe peronul frumos pavat cu drapelul național, având în mijloc steagul Vaticanului.

La ora 17.45 a sosit trenul dinspre Oradea, primit cu ovațiuni și în cântece de fanfară. Din tren au descins I. P. Sfințiții *Dr. Valeriu Traian*

Frențiu, episcopul Orăzii și *Dr. Iuliu Hossu* al Clujului și Gherlei.

Cârmacilor Bisericii li s'a făcut de către populația din Careii-Mari și congreșiști primiri princiare, bineventând d. prefect al Sălajului *Dr. Mihai Gurzău*, în numele județului, d. dr. *Gelu Egri*, vicepreședintele Agrului, în numele Asociației, d. primar *dr. Nicolae Darabant* în numele populației orașului Carei, d. dr. *Benedict Russu* în numele Agrului local, iar d-na *dr. Văleanu* prezintă Arhierilor doue splendide buchete de flori.

Tuturor le-a răspuns *I. P. S. Sa Valeriu Traian Frențiu*.

După primirea din gară mulțimea în convoiu bine ordonat se îndreaptă spre biserică, unde se oficiază Vecernia, iar după aceasta se săvârșete prin *I. P. S. Sa V. T. Frențiu* inaugurarea Casei Culturale a Agrului din Carei, cămin acum clădit din cheltuielile adunate de către harnicii Agruiști locali.

După terminarea serviciului religios, *P. S. Traian Frențiu* a elogiât activitatea frumoasă a *A. G. R. U.-lui* din Carei, care a știut să clădească un cămin cultural atât de simbolic, pe aceste locuri și a felicitat pe membrii Agrului local pentru frumoasa inițiativă de a edifica acest cămin. Felicită, apoi, pe vrednicii Români uniți, cari au ținut să participe la acest Congres General al Agrului, care este o nouă afirmație a conștiinței noastre creștinești și românești. „*Ați venit — zice între altele I. P. S. Sa — voi, cei mai vrednici și mai distinși fii uniți ai Ardealului; ați venit voi, cei mai zeloși și mai practicanți membrii ai Bisericii noastre; ați venit voi, cei mai curăți fii ai Bisericii unite cu Roma, cari Vă curățiți mai adeseaori sufletele cu sf. Taine*“.

După *I. P. S. Sa* a mai vorbit d. dr. *Gelu Egri* în numele Agrului central.

Din partea românilor din localitate a răspuns d. dr. *Ioan Gherman*, primpretorul plășii Carei, arătând felul ideal cum înțeleg să și facă datoria aceia

cari sunt români și creștini conștiinți. Nu dorește altceva fraților creștini și români, de pe alte plaiuri, decât ca exemplul dela Carei să fie imitat.

*

La ora 9 seara, congreșiștii au asistat la un frumos concert dat de corurile din Oradea-Mare, Satu-Mare, Zălau și Careii-Mari, iar în pauză au rulat patru filmuri, reprezentând scene dela Congresul General al Agrului din Lugoj, Congresul diecezan dela Oradea, vizitația canonică dela Huedin și grandiosul pelerinaj dela sf. Mănăstire a Niculij, emoționând adânc pe spectatori.

Serbările de Duminecă.

Duminecă, în 27 Octomvrie, deși frigul de toamnă, de după zilele ploioase, se menținea stăruitor, desdimizează cete numeroase de pii pelerini veniau, cântând imnuri religioase, spre biserică română-unită din Carei, purtân crucifixuri, prapori și drapele și având „preoți cu crucea'n frunte“. O mare de țărani, veniți din jur și din depărtări, — numărul lor se ridică, fără nici o exagerare la 25,000 — se îndesuie în jurul altarului, pe care se va aduce Jertfa Liturgică, în cîntirim și pe străzi, dorind să fie martorii emoționantelor clipe!

Pe granița de Vest prețuiții români prin fapte și gândire țin la Biserica română unită, — Biserica românească cum îi zic — și-i supără agitațiile păgubitoare puse la cale de cameni cari nu mai au ce pierde. Moți și Oșeni în porturile lor tradiționale răzbat în liniile prime, — sunt iuți, iscusiti, ei depășesc proporția din regiune, unde au fost aduși să îngroașe rândurile românești zeciuite neconținut în vremuri trecute pentru a nu se întoarce niciodată.

Cu trenul de dimineața a sosit, venind dela București, d. dr. *Valeriu Pop*, ministrul justiției și președintele general al Agrului, însoțit de numeroase personalități. Oaspeții au descins pe peronul gării Carei în-

timpinați fiind de autoritățile locale în frunte cu d. Mihai Gurzeu prefectul județului, dr. Nicolae Dărăbant deputat și primarul orașului cu numeroși intelectuali din județ și împrejurimi, între cari șefii parchetelor din Bihor, Satu-Mare, Maramureș și Sălaj. După cuvintele de bun sosit, convoiul se îndreaptă spre biserica română unită, unde are loc serviciul divin.

Pe străzi se observă o mare de oameni veniți să ia parte la sărbătorirea izbânzilor Bisericii române unite. Porți de triumf, împodobite cu crengi de brad și drapele naționale și papale, icoane și crucifixuri, cu drapele, multe, foarte multe. Țăranii în straie de sărbătoare, intelectuali mulți, preoți la tot pasul, — se grăbesc spre locul de ceremonii în cânteci și sunete de fanfare, escortați de pâlcuri de călăreți, între cari se remarcă cu distincție coloniștii dela Lucăceni și Brebeni.

Liturgia Pontificală.

La ora 9, s'a început oficiarea Liturgiei pontificale. Cum biserica era neîncăpătoare pentru un serviciu divin atât de grandios, Liturgia pontificală s'a desfășurat la un altar pompos, cu artă și cu gust improvizat în curtea bisericii și aceasta neîncăpătoare pentru zeci de mii de oameni.

Au slujit cei doi episcopi I. P. S. Sa Valeriu Frențiu și Iuliu Hossu, înconjuțați de numeroși canonici și protopopi. Diaconizează Păr. Dr. G. Stan și V. Barbul dela Oradea. Răspunsurile sunt date de trei coruri. Primul din Oradea condus de Păr. prof. Hubic, al doilea din Satu-Mare condus de d. prof. Demian, al treilea din Careii-Mari, condus de dnii prof. Gheorghe Dunca și Teodor Basca.

Predica Prea Sfințitului Iuliu.

În cadrele Liturgiei Prea Sfințitului nostru Episcop Iuliu a ținut o magistrală predică, mâncând din cuvintele Evangheliei zilei:

„Nu Te teme, numai crede“.

Acestea sunt — zice între altele Prea Sfinția Sa, cât am putut prinde — cuvintele rostite de Dumnezeuescul Mântuitor lui Iair, nu în fața unei greutăți, a unei prigoniri, sau a unei nedreptăți, ci în fața morții. Hristos, începutul și sfârșitul, rostește acel cuvânt atât de fericitor pentru aceia, cari dela leagăn și până la mormânt întâlnesc, pe întreaga cărare a vieții lor, durerea și suferința; moarlea.

Ascultați, creștini, acest cuvânt, tot atât de proaspăt astăzi, ca înainte de aceasta cu 19 veacuri și-l luați în sufletele voastre, scânteie dumnezească!

Iată calea: Unica și singura cale indicată de Isus, credința, care a zis despre sine: „Eu sunt calea, adevărul și viața“. Cei, cari „întru Hristos V'ați botezat, pe Hristos L'ați și îmbrăcat“. Aceștia sunteți voi, cari ați crezut în Hristos. Aceștia, crezând lui Hristos, nu se tem, când flămânez și însetează, când sunt prigonți și persecutați pentru dreptate. Aceștia sunt creștinii, cari biruiesc toate, rămânând nebiruiți și cari sunt fericiți, când plâng și se tânguiesc. Săraci și goi, pe mulți îmbogățesc cu bogățiile lui Hristos. Iată izvorul mântuirii noastre, iată bunul care nu se poate spune. Și, dacă așa este, dacă credința scoală morții, ce vom putea da în schimbul credinței sufletului nostru, care prețuiește mai mult decât orice, care prețuiește atâta, cât ne este credința.

Ce să Vă spun vouă, astăzi, în acest luminat praznic al credinței, când ați alergat aici din toate părțile Provinciei noastre mitropolitane, dacă nu aceea ce am vestit todeauna?! Sunteți așezați pe temelia celor 19 veacuri. Ați auzit ieri cântându-se cuvintele veșnice: „Tu ești Petru și pe aceasta piatră voi zidi Biserica mea și porțile iadului nu o vor învinge pe ea“. Și cu toate luptele, pe cari le-au îndreptat porțile iadului asupra ei, Biserica progesează din veac în veac întinerind.

Toate au scăzut, toate s'au clătinat, toate s'au măcinat, numai credința așezată pe Petru, stâncă de granit, n'a fost atinsă de dintele vremii. Nu o spun eu, o spun veacurile. S'au născut popoare și s'au stins, s'au înălțat tronuri și au apus. Numai un singur lucru, Biserica lui Hristos, „una, sfântă, catolică și apostolică”, stă puternică, neatinsă și nebiruită. Și dacă V'ați învrednicit a face parte din această Biserică, bucurați-Vă, iarăși Vă zic bucurați-Vă, căci Domnul este aproape, Domnul este în sufletele voastre.

Urmați cărarea voastră fără teamă, pildă dându-Vă altora: „Nu te teme, numai crede”. Acest cuvânt să-l primiți și să-l păstrați voi, oștire sfântă a Domnului, cari V'ați înrolat sub steagul Lui, al Agru-lui; voi cari stați alătura de Biserica Domnului și de slujitorii Altarului, cari s'au învrednicit a fi urmașii apostolilor, în această Biserică. Primiți și păstrați acest cuvânt, care să Vă întărească credința în Hristos și să ne aducă pacea lui Hristos în împărăția lui Hristos.

Iată-ne adunați aici la hotarele scumpei noastre patrii, mărturisind, fără teamă, credința noastră. Și în această mărturisire de credință, acolo unde preotul nu ajunge, trebuie să ajungă ostașii Domnului, membrii Agru-lui.

De multe ori și din multe părți ni-se pune întrebarea: Care este scopul Agru-lui, ce urmărește această asociație? Tuturor le răspundem: Scopul nostru este întemeierea împărăției lui Hristos în suflete, în sufletul neamului întreg: la sate și la orașe. Agrul este stindardul lui Hristos pentru Neamul întreg și este pus în slujba Țării noastre scumpe. Și acest cuvânt îl spunem răspicat și în lăuntru și în afară.

Și la întrebarea: Incotro mergeți?, răspundem: Mergem să întărim împărăția lui Hristos prin credința noastră neînfricată. Prin aceasta dăm sănătate și viață neamului nostru, din care suntem fericiți a face parte. Așezăm temelie nebiruită țării scumpe sufletului nostru, a cărei hotare lărgite le-a așezat dreptatea lui Dumnezeu, pentru credința

părinților noștri.

Atacurilor și nedreptăților, noi răspundem cu iertare; hulirilor noi răspundem cu binecuvântare: Binecuvântare trimitem dela Congresul General al Agru-lui tuturor, și acelor care ne voiesc bine, și acelor care ne voiesc rău. Binecuvântați voi toți și nu blăstămați; cum ne îndeamnă Apostolul neamurilor. Sufletul lui Hristos să se reverse din sufletul vostru, apostolii lui Hristos, din sinul Agrului, ducând acest cuvânt de binecuvântare tuturor: în sate, în orașe, în casele voastre. Așa să ieșim de aici hotărâți a duce, tot mai puternic, cuvântul Domnului. Să ducem de aici, Evangelia Domnului și Bunăvestire. Noi lucrăm — nu noi, ci Domnul prin noi — sănătatea, pacea, vieța neamului și a Țării, prin întărirea în credință. Pentru aceea Vă zic: „Bucurați-Vă, Domnul este aproape”. Păziți-l pe Domnul în sufletele voastre, căci El a zis: „Eu sunt viu și voi veți fi vii”. Ați văzut însănătoșirea bolnavei de 12 ani; ați văzut învierea fetei lui Iair, prin credință și pentru credință. Prin credință să vă atingeți voi, nu de haina lui Hristos, ci de preascump Trupul și Sângele Lui; Pâinea cea cerească luați și din paharul vieții gustați. Gustați și vedeți, că bun este Domnul și bun este mai ales în suferințe, în mijlocul durerilor și al suspinelor.

Mergând acasă la vetrele voastre, unde vă așteaptă scumpii voștri, ce le veți duce? De astă dată voi vă reîntoarceți îmbogățiți sufletește, întăriți în credință și îmbrăcați în binecuvântarea Domnului. Aceasta bogăție și aceasta binecuvântare o duceți și scumpilor voștri dela acest praznic luminat al credinței. Ați plâns aici o durere a sufletului ori a trupului vostru, ori au plâns-o scumpii voștri acasă. Domnul plinească cererea, pentru ca bucuria voastră să fie deplină. Luați în suflet cuvântul Domnului și-l duceți acasă scumpilor voștri: „Nu te teme, numai crede”. Crede și când ești pizmuit și urât; în prigoniri și huliri, în nedreptăți și calomnii. Crede cu credință

tare și apoi: „Nu te teme.“ Te vei mântui. Vei birui, prin Domnul, întru care ai crezut.

Acesta să fie rodul zilei de azi, când ne-am adunat la acest praznic luminat, spre mai marea lui Dumnezeu mărire și pentru binele neamului.

Intemeiați puternic pe această temelie nebiruită a credinței să plecăm cu toții la clădirea împărăției lui Dumnezeu, fiecare acolo unde suntem așezați, știind că prin aceasta dăm sănătate și viață neamului și clădim, nebiruit, viitorul lui. Atunci, Domnul va dărui putere poporului său și va binecuvânta pe poporul său cu pace. Amin.

Procesiunea Euharistică.

La ora 12 jumătate s'a început Procesiunea Euharistică. E o încolonare impresionantă a credincioșilor, cum nu se poate vedea decât în cele mai mari centre catolice din străinătate.

Procesiunea este deschisă de un grup de peste 300 de călăreți, cari poartă steagul Țării, al Vaticanului și praporii albi ai păcii. După ei vin școlile elevi și eleve îmbrăcați în costume albe presărând pe tot parcursul drumului petale de flori. Urmează, apoi, clerul în odăjdii, grupul având în frunte pe canonici, iar episcopii luând loc sub baldachin, purtând Crucea și în potir pe Hristos din Prea Sfântul Sacrament. În urma baldachinului merge d. ministru Valeriu Pop, autoritățile militare și civile, sutele de intelectuali participanți și apoi se înșirue mulțimea, de peste 20.000 de oameni cu prapori, cu muzici și sub conducerea procoților din parohii, îmbrăcați ca pentru serviciul liturgic.

Procesiunea a durat două ore și jumătate, parcurgând în sunetele fanfarelor și a cântărilor religioase străzile principale ale orașului până în fața teatrului „Carmen Sylva“.

Sedința festivă.

În sala teatrului are loc sedința festivă. Pe estradă ocupă loc, la masa preșe-

dințială reprezentanții Bisericei și ai Agrului, iar jos numeroasa asistență a intelectualilor ocupă sala până la ultimul loc.

Sala nu cuprinde nici chiar pe toți intelectualii așa, că pe întinsul străzilor megafoane fac posibilă urmărirea debaterilor din sală. Dintre cei prezenți am putut nota pe următorii:

Asistența.

Înalt Prea Sfinția Sa dr. Valeriu Tr. Frențiu episcopul Orăzii și Înalt Prea Sfinția Sa dr. Iuliu Hossu, episcopul Clujului, monsegniorul dr. Anton Gaber, delegatul Episcopiei Iași, canonicii Iacob Popa, Ștefan Roșianu și Gheorghe Dănilă din Metropolia Blaj, Augustin Maghiar, dr. Aloisiu Tăutu, dr. Ion Georgescu, dela Episcopia Oradea, Alex. Breban, Ludovic Vida, Ilarie Boroș dela Episcopia Baia-Mare, Moise Brumboi, vicar de Făgăraș, dr. Nicolae Brânzeu dela Episcopia Lugoj, dr. Victor Bojor, Ion Agârbiceanu, dela Episcopia Cluj, precum și prof. dr. Titus Malaiu, dr. Virgil Bălibanu și dr. Cosma Avram, Alexandru Ghera vicar de Carei, prof. dr. Gavril Stan, Vasile Barbu secretarul Episcopiei Oradea, Gavril Iagăr, secretar epp. Cluj, T. Voștianariu secretar ep. Lugoj Gheorghe Mureșian canonic de Carei, Aug. Ferentiu, P. Mihali și dr. Gelu Egri vicepreședinți ai Agrului, monsegnior Merlos.

Notăm din asistență pe dnii: dr. Octavian Ardelean, prefect de Satu Mare, dr. Mihail Gurzeu prefect de Sălaj, dr. Francisc Erdős președintele Tribunalului Satu Mare, E. Fildan, dr. V. Vasvári, dr. Chindriș, Țughin, dr. Stroia magistrați, dr. E. Lobonțiu deputat, dr. B. Rusu președintele Agrului Carei, dr. Dărăbant deputat și primar Carei, dr. Ion Pogăciaș, Iulian Domșa, Aurel Dragoș, Laurențiu Moldovan, dr. Valer Hetco, I. Tomaziu șef de cabinet, Ion Petruca director, dr. Augustin Pinteș, colonel. Cornel Bardoși Cluj, maior Miclea, subl. Cap-

ril, dr. Ștefan Cherecheș primar de Sătu Mare, dr. Aurel Nistor primar Baia Mare, dr. Radu, Vasile Scurtu, Ion Ursu, Gavril Păușan, Teodor Pislea, Aug. Feneș, Aug. Crișan, dr. Emil Precup, dr. Eugen Seleș, Aurel Coza, Vasile Pop, prof. Augustin Osianu, Dumitru Alunaru, Dumitru Scurtu, Alex. Fecete, Gheorghe Pteancu, Gheorghe Dunca, Nicolae Ocian, Alex. Fărcaș, Ionel Cotuțiu, Andrei Plăian, Aug. Cosma, Ion Nemeș, Aurel Sântion Găzdac, Traian Potra, Ion Zaharia directori de liceu și profesori.

Protopopi: Alex. Borza Carei, Aurel Ghilea Zălău, dr. Valeriu Hetco Beiuș, Ilarie Gael, Gavril Găvrilaș, Ion Sibiu, Sălăgean, Iuliu Pop, Trufaș, Traian Mihalca, Ioan Tarța, Nicolae Doroș, Gheorghe Mureșan.

Advocații: dr. Ion Bianu Blaj, dr. Ștefan Suciuc București, dr. Fântânaru, dr. Victor Vancea, dr. Cornel Hetco, dr. Sever Oros și dr. Alexandru Doroș, dr. Valer Hetco, dr. Ion Radu, dr. Cornel Pop, dr. Câmpian Valeriu, dr. Vasile Condor, dr. George Bulgăr etc.

Am mai reținut prezența dlor Suciuc, Turcu, dr. Virgil Baican, ing. Alexandru Săucan, Ion Ursu, Vasile Borda, dr. Coza, dna dr. Văleanu, dna dr. Bledea, dșoara Mihalca, dna Gheorghina Zaharia, dr. Opriș, Emil Tișca, dr. Ion Gherman, dr. Moldovan Cornel, Boșca Teodor, Aurel Chirvai, Ion Chira, Gheorghe Pop, Leontin Sabău, Mircea Sălăjan, dr. Ioan Buia, dr. E. Iacob, Aurel Pelle, dr. Domuța, Emil Tămaș, T. German, dr. I. Gherman, dr. Victor Gherman, Gavri Crișan.

Preoți: Terdic Vasile, Aurel Mureșan, Eugen Ghentiu, Ion Trufaș, Lazar Gherghel, Ion Silvaș, Ion Vlaicu, Nicolae Sabo, Cornel Abrudan, Pop Mihai, Emilian Bandici, Nicolae Câmpian, Ladislau Teglașiu din Timișoara, Victor Pop, Ion Pop, Romul Ciontea, Vasile Șuta etc. etc.

Petru Pop, Ion Strâmbu, I. Știrbu și Grigore Rusu, directori școlari; Gheorghe Iancu, Pal Francisc, Nechita

Cirțiu, Gavril Crișan, Romul Sturza, Valentin Vancea, Nicolae Valusadan, Artemiu Vereș, Andrei Șimonca, Gheorghe Pop, Ion Felder, Nicolae Iuhas, precum și numeroși alți intelectuali, învățători, funcționari, cari în învălmășala mare ne-au scăpat din vedere.

*

Deschiderea ședinței festive.

Invocarea Spiritului Sfânt marchează începutul lucrărilor. Sala întregă în picioare cântă rugăciunea, după care cel dintâiu vorbește Inalt Prea Sfinția Sa Valeriu Tr. Frențiu, episcopul Orăzii, care spune cam următoarele:

Experiența de doi ani — spune Inalt Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul — a Congreselor Agru-lui a adus o mare binefacere sufletească pentru Biserica noastră. Ele au întărit cultul euharistic. Episcopatele și clerul au fost ajutate foarte mult în opera de pacificare a sufletelor. Să reținem, că procesiunile euharistice au o însemnătate foarte mare. În străinătate se ține în fiecare lună câte una, căci cu cât vom purta mai mult pe Isus prin străzi în triumf, cu atât vom fi mai biruitori în credință și vom propovădui dragostea creștinească de frate.

Menirea Agrului este, de a face apostolat, de a se apropia de Isus, de a propaga dragostea nețarmurită a Mântuitorului. Toți membrii Agru-lui să fie apostoli ai iubirii lui Isus, fiindcă nu există ideal mai mare și satisfacție mai mare, decât să iubești creștinește. Suflul acesta dumnezeesc să străbată și să încălzească sufletul întregii națiuni, căci numai dragostea este creatoare și poate duce pe om la adevărata biruință și poate realiza pacificarea sufletelor.

După vorbirea de deschidere a Inalt Prea Sfinției Sale Valeriu Tr. Frențiu, ia cuvântul d. ministru dr. Valeriu Pop, președintele Agru-lui, care în vibrantă sa cuvântare, întreruptă mereu de aprobări, și entusiasmata aplauze, precizează următoarele:

Cuvântarea d-lui ministru Valeriu Pop.

*Exclențele Voastre,
Doamnelor și Domnilor,
Onorat Congres,*

Intrunindu-ne în Congres General la Careii-Mari, în prezența Înălților Arhieriei ai Bisericii române unite și înconjurați de neobicinuita afluență a zecilor de mii de credincioși din aceste ținuturi de Dumnezeu binecuvântate ale României, suntem stăpâniți cu toții de o adâncă emoție și mulțumire sufletească, din cauza dragostei și devotamentului pe care credincioșii de pretutindeni o arată sfintei noastre Biserici. În această atmosferă de caldă mulțumire sufletească nu putem să nu evocăm Congresul General al Agrului, ținut în anul Domnului 1934, la Lugoj. Congresul dela Lugoj a întrecut în măreție tot ce inima noastră de români și de creștini ar fi putut vre-odată dori.

Înălțatoarea sărbătoare dela Lugoj a fost onorată de Înalta prezență a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, (sala în picioare ovaționează îndelung), înconjurat de cei mai înalți, demnitari ai Țării, iar M. S. Regele, primit cu entuziasmul delirant și devotamentul neclintit al zecilor de mii de români uniți, adunați în Lugojul bănățean, a rostit una din acele minunate cuvântări ce nu se uită niciodată, rămânând un îndreptar neperitor al vieții noastre publice.

Cuvintele de înaltă înțelegere pentru importanța credinței și pentru rosturile Bisericii române unite în viața națională, rostite de Augustul nostru Suveran, sunt cea mai prețioasă răsplată a vredniciei noastre din trecut și a chemării prezente și viitoare a Bisericii române unite (ovații).

Biserica unită și Monarhia

Oricât de mult ne-ar fi mângâiat și ne-ar fi încântat Augustele cuvinte auzite la Lugoj, nu aceste sunt motivul adânc al neclintitei iubiri ce purtăm Suveranului și al devotamentului nestrămutat ce încălzește toate inimile pentru ideea monarhică. Sun-

tem trup țin trupul românesc și sânge din sângele românesc, iar această nație, cu un trecut aproape bimilenar, nu a putut concepe în cursul existenței sale și nici nu a realizat vre-odată, o altă formă de guvernământ decât cea monarhică. Suntem în acelaș timp parte integrantă din Biserica Romei. Biserica catolică dela început și până astăzi a avut o orânduire monarhică, care ține de însăși esența acestei Biserici, iar ceea ce ea a socotit de singur bun și util pentru sine, nu a pregetat și nu va înceta niciodată de a arăta ca singur bun și util pentru orânduirile omenești, atât de mult, încât consideră regalitatea ca fiind de drept divin. Ca români și ca uniți în credință cu Roma, toți fiii acestei Biserici sunt și vor rămâne pentru totdeauna zid și temelie indestructibilă, pe care Regalitatea românească poate clădi și se poate bizui în orice împrejurări.

Unirea cu Roma

Biserica unită este Biserica românească. Unirea cu Roma în curs de 200 de ani, nu ne-a împiedecat să fim devotați intereselor națiunii, din care facem parte, mai mult, aceasta Unire a promovat redeșteptarea națională a poporului românesc, a stimulat formarea conștiinței naționale și a contribuit într-o largă măsură la realizarea unității naționale. Nici nu putea să fie altfel, deoarece Biserica catolică din care facem parte, nu este internațională — să se înțeleagă odată pentru totdeauna! — Biserica catolică este universală! Universalitatea nu implică o negațiune a naționalității. Biserica Romei a dat neconținut dovadă, în curs de 19 veacuri, că nu numai că nu pune piedici în calea desvoltării firești a națiunilor, ci promovează și facilitează cristalizarea omeneirii în națiuni și contribuie la desăvârșirea acestor nații. Multe din națiunile de astăzi în plin progres de afirmare pe teren intelectual și material, își datoresc existența ocrotirii părintești, pe

care în cadrul universalității sale Biserica Romei a știut să o dea fiecăreia din ele. Să nu ezităm a recunoaște că și noi, Românii, avem de plătit un tribut în această privință. Dacă însă Biserica română unită în trecut a fost un dig, de care s'au spart neputincioase toate valurile dușmanoase națiunii române, în viitor tot atât de mult va fi pavăza neclintită și nebiruită a Românismlui împotriva oricăror acțiuni fățișe sau clandestine, îndreptate contra integrității noastre teritoriale și morale (aplauze).

Afirmațiuni iresponsabile caută să prezinte pe Sfântul Părinte ca ocrotitor al unor acțiuni lumești potrivnice nouă Românilor. Ce temeii se poate pune pe documentarea, pe care se sprijină aceste afirmațiuni de ultimă oră? Prea bine cunosc mistificările, la care s'a dat autorul acestor informațiuni și în alte chestiuni, pe care le-a tratat, ca să nu mă simt îndemnat să pun în gardă pe toți cei de bună credință față de acest pretins aparat documentar și științific. Ceeace însă am aflat personal și ceea ce a aflat orice român, care avut onoarea să-l vadă pe Sfântul Părinte, trebuie s'o mărturisim în mod public: Sfântul Părinte a arătat în orice ocazie și în fața ori cui, o afecțiune și o dragoste cu totul excepțională, nu numai pentru Biserica română-unită, ci față de destinele mărețe din viitor ale României întregite (furtunoase aplauze). Donațiile în valoare de zeci de milioane de lei, făcute instituțiilor din Blaj, Episcopiei din Cluj, Colegiului Român înălțat la Roma, biserica minunată din Forul Traian, donată Românilor, sunt numai unele din faptele și gesturile Sfântului Părinte, ce în mod atât de fericit și concludent confirmă sentimentele ce le exprimă și le nutrește față de națiunea românească (aplauze).

Problema Concordatului

Acestor realități de netăgăduit ce li s'ar putea opune? Concordatul, care

nu recunoaște alipirea Basarabiei sau care are substrat potrivit intereselor românești? Ce îndrăzneță mistificare! Suntem la largul nostru, ca să spulberăm odată pentru totdeauna, aceste neadevăruri. Cu toate că la 1878 România a pierdut mișelește județele din sudul Basarabiei, totuși Sfântul Scaun a menținut parohiile catolice din cele trei județe răpitate nouă, sub jurisdicția Episcopului catolic de Iași și 40 de ani de domnie rusească, nu au putut determina pe Sfântul Părinte să dispună dismembrarea acestor parohii dela o jurisdicție rămasă pe teritoriul României. Unirea Basarabiei deci, nu a reclamat nici o măsură în ce privește Biserica catolică din sudul Basarabiei. În ce privește celelalte județe din scumpa provincie dintre Nistru și Prut, Sfântul Scaun la 2 August 1921, cu mult înainte de încheierea Concordatului, din proprie inițiativă, printr'un decret a rupt toate parohiile catolice din Basarabia, dela Episcopia de Tiraspol și le-a alipit și unit pe vecie Diezezei de Iași. Astfel, în momentul încheierii Concordatului statutul teritorial al Basarabiei era pe deplin ratificat de Sfântul Scaun și după cum nu era nevoie de o recunoaștere nouă, că Archiepiscopia din București sau Mitropolia din Blaj aparțin României, tot astfel nu era nevoie de această recunoaștere pentru Episcopia de Iași, din care făcea parte integrantă pentru totdeauna toată Basarabia.

Concordatul a fost tratat și încheiat de I. I. C Brătianu, Mareșal Al. Averescu, C. Banu, Alexandru Lapedatu, Octavian Goga, Vasile Goldiș, au mai colaborat la întocmirea și realizarea lui Dr. C. Angelescu și Nicolae Titulescu, toți bărbați de stat, al căror patriotisml de-o parte și dragostea pentru Biserica ortodoxă de altă parte, ar fi o injurie să-l demonstrăm sau să-l justificăm. Dacă ei au crezut, că încheiând Concordatul fac o faptă românească și în acelaș timp compatibilă cu interesele Bisericii ortodoxe, nu argumentele trase de păr a unor

stăpâniți de idei preconcepute vor putea convinge opinia publică a Țării românești, că ceea ce s'a făcut a fost potrivit intereselor naționale și constituie un act de dușmănie față de Biserica ortodoxă română. Nu este locul de a combate toate argumentele, ce se invoacă în sprijinul campaniei începute. Se va face la timpul său și la locul convenit, când opinia publică va vedea, că cei ce inițiază această campanie sunt, sau nu, de rea credință sau nu și-au dat osteneala să cunoască nici constituția, nici legile Țării nici faptele, fără cunoașterea cărora într-o problemă atât de importantă, nimeni nu are voie să se rostască. Cel a cărui bună credință a fost surprinsă printr'un aparent lux de documentare împotriva Catolicismului românesc și a Concordatului, cu câțiva ani în urmă, era hotărât să militeze, probabil cu tot atâta convingere „desinteresată” pentru încadrarea Bisericii române ortodoxe în Biserica Romei. E suficient să afirmăm, fără putințe de desmințire, că denunțarea Concordatului ar face un serviciu incomensurabil tocmai dușmanilor noștri din afară.

Pentru armonia dintre cele două biserici

Nu mă sfîșesc să accentuez din nou, că o războire și o sfășiere între cele două Biserici românești pe orice chestiune, deci și pe chestiunea Concordatului, ar fi o calamitate națională din care nu ar putea să profite decât elementele anarhice și subversive, cum și dușmanii României.

Câmpul de activitate pentru cele două Biserici este atât de imens și puțința de colaborare pe țărâm național, moral și social atât de evidentă, încât oricine ar căuta să îndrepte energiile acestui neam, dela munca armonioasă și frățească în folosul consolidării noastre naționale, către lupte fratricide și răscolitoare de patimi, ce întunecă dreapta judecată, ar săvârși un act de nesocotire a intereselor superioare și permanente ale na-

ției românești.

De aceea, pe cât de hotărâți suntem de a apăra cu tot devotamentul patrimoniul spiritual și național ce ne-au lăsat înaintașii în Biserica românească unită în credință cu Roma, tot atât de hotărâți suntem a refuza, spre mărirea lui Dumnezeu și pentru binele Patriei noastre, orice luptă fratricidă, în adâncă convingere, că și Biserica română ortodoxă împărtășește și va împărtăși întotdeauna aceste înalte, nobile sentimente creștinești și românești.

Numai astfel, în ziua supremei judecăți și unii și alții vom putea rosti cu inima curată: Doamne, aceasta este via, pe care a sădit-o dreapta Ta!

(Înălțătoarea cuvântare a d-lui ministru Valeriu Pop a fost răsplătită de întregul auditor cu lungi și frenetice aplauze).

Ia, apoi, cuvântul Prea Sfinția Episcopul nostru dr. Iuliu Hossu, mulțumind în cuvinte emoționante d-lui ministru dr. Valeriu Pop, președintele Agru-lui, pentru luminoasele și înțeleptele cuvinte adresate Congresului.

Prea Sfinția Sa, deși oboșit după lunga Liturgie Pontificală și magistrala sa predică, găsește minunate cuvinte pentru a tâlmăci recunoștința Bisericii române unite față de d. dr. Valeriu Pop, pentru frumoasa Mărturisire de Credință, făcută acum.

Cuvintele de înalt devotament către M. S. Regele, rostite de președintele Agrului, exprimă crezul tuturor fiilor Bisericii române-unite. Arată, că Biserica privește cu dragoste și aruncă cu pâine în cei cari o dușmănesc, insistând îndelungat asupra necesității unei comuniuni sufletești și patriotice între toți fiii neamului românesc. Provocărilor de ultima oră noi răspundem propovăduind iubirea de-apropelui și practica virtuților creștinești, așa după cum Mântuitorul ne-a învățat.

Cuvintele de încheiere ale înaltului Prelat, cu cari constată vrednicia președintelui Asociației, sunt acoperite de entuziaste aplauze și ovățiuni ale întregii asistențe.

D. dr. Mihail Gurzeu, prefectul județului Sălaj, salută Congresul în numele Guvernului. Insistă asupra importanței Bisericii, pentru îndrumarea poporului pe căile morale creștine, spre desvoltarea și fericirea neamului. Rezultatele activității Agru-lui nu pot decât umplea sufletele tuturor oamenilor de bine, cari nu văd altă putință de înălțare a Patriei, decât prin introducerea moralei creștine în viața familiară și socială.

D. dr. Nicolae Dărăbant, deputat și primarul orașului Carei, talmăcește marea fericire a populației orașului de a putea găzdui acest strălucit Congres, care constituie o atât de impozantă afirmare a elementului românesc dela granița de vest a Țării.

Urmează, apoi, cuvântarea plină de frățietate și căldură a reprezentantului Bisericii ortodoxe române, pâr. proto-pop Ignat I. Borza din Carei, care spune următoarele:

Ne găsim la o solemnă festivitate religioasă, care dovedește necesitatea absolută a Bisericii, pentru promovarea scopurilor vieții noastre culturale și naționale. Da! Pentru că festivitățile religioase nu sunt paroxismul biruinții, ci zilele de soare a vieții sufletești. Lumina lor luminează nu numai trecutul și prezentul, dar îndeosebi viitorul, în care numai popoarele culte și adevărat creștine au intrare.

Misiunea celor două Biserici nu s'a încheiat prin realizarea aspirațiilor noastre naționale, pentru că datoria lor nu s'a putut mărgini numai la pregătirea zilelor de mărire și glorie a Țării românești, acum întregită pentru totdeauna, ci ele mai au o imensă îndatorire: de a consolida această Țară, aducând pe toți fiii neamului nostru mai aproape de Hristos!

Ambele Biserici naționale au sfânta datorie de a munci cât mai intens ca pe toți fiii acestui neam să-i facă tot mai buni. Din acest îndemn s'au creat cele două mari asociații creștine mirenești: Agrul și Forul. Am avut marea fericire, ca în cadrele Asociației Clerului să particip cu trei săptămâni mai înainte și la Congresul General al F. O. R.-ului, care s'a ținut concomitent în Caransebeș.

Deși e fapt psihologic, că bucuria unui praznic o împărtășește mai intensiv cel interesat de aproape, totuși dați-mi voie să-mi exprim marea plăcere, ce o aflu eu în concordanța acestor strălucite prăznuiri religioase și naționale. Căutând în jurul acestei mese prezidențiale văd aceleași notabilități: Înalt Prea Sfințiți Arhieri români, Excelențe ministeriale, iluștri profesori universitari și tot atâtea somități a vieții noastre publice, iar în sală imensa adunare de credincioși cărturari și țărani, cari toți se închinau în aceeaș lege strămoșească,

Da! pentru că deși suntem două biserici, dar avem aceeaș lege! Ca sinteză să ne amintim de cei doi mari Mitropoliți Șaguna și Șuluțiu, cari nici când n'au vorbit de două legi, ci de Biserica românească de ambele confesiuni. Fie ca duhul frățesc al acestor nemuritori Arhieri să planeze în toate manifestările noastre: religioase, culturale și naționale. Cu acest salut al Bisericii mele aduc aci expresiunea solidarității noastre, în credința neclintită, că: una suntem de-un sânge și de-o lege, una să fim și în sentimente!

(Vorbirea Părintelui Borza a fost îndelung aplaudată).

În numele bisericilor minoritare vorbește preotul dr. Földváry, insistând, îndeosebi, asupra rolului ce-l are religia în viața socială și de stat, fără deosebire de confesiuni și de graiul în care credincioșii invoacă Harul divin asupra străduințelor lor de toate zilele.

Talmăcesc cuvinte de devotament și credință Bisericii române unite, d. dr. Benedict Russu președintele Agru-

lui Carei, d-na Olga dr. Vicaș în numele Uniunii Reuniunilor „Mariane“ ai Femeilor Române Unite; studentul Brînzeu în numele tineretului înrolat în Asociația Studenților Universitari Români Uniți; d-na Alex. Ghera în numele Reuniunii femeilor române unite din Carei și d. Cornel Bob, director școlar în numele școlarilor.

Păr. canonic dr. Aloisie Tăutu ține o interesantă și instructivă conferință, pe care vom reda-o în întregime în proximal număr.

În numele „Astrei“ d. Aurel Coza, directorul liceului din Carei, rostește o frumoasă cuvântare, primită cu aplauze unanime.

Președintele dă, apoi, citire următoarei telegramme de salut, adresată Congresului de către d. Alexandru Lapedatu, ministru Cultelor și Artelor.

„Regretând mult, că nu pot fi de față la Congresul General al Agrului, vă rog să binevoiți a primi, odată cu călduroasele mele urări pentru succesul lucrărilor, ce suuteți chemați a săvârși, și încredințarea celei mai depline sollicitudinii pentru binele și prosperarea Bisericii române unite și a vrednicilor ei conducători și slujitori“.

Se mai citesc telegramme primite dela d. Gh. Cipăianu, fost ministru, membru în comitetul Agrului, apoi dela Prea Sfinția Sa dr. Alexandru Russu, episcopul Maramureșului, Înalt Prea Sfinția Sa dr. Alexanru Cisar, arhiepiscopul romano-catolic din București, Prea Sfinția Sa Episcopul Fiedler, Ilustritatea Sa prepozitul dr. Victor Macaveiu din Blaj, Abatele Iosif Pop ș. a.

Comisiunea de verificarea prezintă darea de seamă despre gestiunea Asociației. D. dr. Victor Ciurdariu citește raportul general, iar d. Laurențiu Moldovanu, raportul Casieriei. Adunarea aprobă aceste rapoarte.

D. Traian Popa invită Congresul pentru anul viitor la Tg.-Mureș, când se va face și sfințirea catedralei. Congresul încuviințează cererea cu mulțumiri.

Dl. Dr. Ionel Pop citește, apoi, Moțiunea votată de Congres, pe cari, în lipsa de spațiu, o vom publica în întregime în Nr. nostru viitor,

O danie a D-lui ministru Valeriu Pop.

După citirea moțiunii d. ministru dr. Valeriu Pop, își exprimă regretul, de a nu fi putut participa la sfințirea Casei Culturale din loc, aceasta măreață realizare a Agrului din Carei.

Donează suma de lei 25.000, pentru sporirea mijloacelor de lucru a instituției atât de necesară vieții românești dela granițele țării. Adunarea în picioare face d-lui ministru o călduroasă manifestație.

Telegrame omagiale:

Congresul expediază, apoi, următoarele telegrame omagiale cu următorul cuprins:

Sanctității Sale Papa Pius al XI-lea

Sua Santita Papa Pio XI

Citta del Vaticano

Congresso anuale azione cattolica, chiesa romena unita raddunato citta Caroi, presenti eccellentissimi vescovi Frențiu e Hossu con piu di venti milla fedeli, presenta Sua Santita filiali omaggi inconcusso attaccamento alla cattedra di Pietro.

Valerio Pop
presidente generale

Majestății Sale Regelui cu următorul cuprins:

Majestății Sale Regelui Carol II

București

Congresul anual al asociației generale a românilor uniți întrunit la Carei, oraș de frontieră, la intangibilele hotare ale graniței de vest, prezintă omagii de credință, de nestrămutată dragoste Regelui tuturor Românilor, egal, drept, ocrotitor al fiilor aceluiaș neam.

Valeriu Pop
președinte general

D-lui Al. Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor, cu cuprinsul:

Domnului

Alexandru Lapedatu
ministrul cultelor.

București

Congresul general Vă mulțumește din toată inima pentru urările făcute Agrului și pentru sentimentele calde de dreptate exprimate Bisericii române unite, asigurându-Vă de înalta considerație ce Vă poartă.

Valeriu Pop
președinte

După epuizarea ordinii de zi, d. președinte dr. Valeriu Pop, mulțumește participanților pentru contribuția dată spre reușirea acestei grandioase manifestațiuni a Bisericii române-unite și declară închis Congresul.

A urmat, apoi, la Casa Culturală o masă comună, la care au participat peste 400 invitați.

În sala teatrului comunal a avut loc concursul corurilor țărănești, distribuindu-se diferite premii.

Seara în saloanele Casei Culturale a avut loc un mare bal. Rep.

TIPOGRAFIA

„DIECEZANA“

CLUJ, STR. GH. DIMA Nr. 1.

EXECUTĂ PROMT ȘI ÎN
SCURT TIMP ORICE
LUCRARE DE ARTĂ
GRAFICĂ — PAROHULE
AU REDUCERE.

Atelier de

Pictură bisericească

fondat în anul 1903

în Blaj, str. Avram Iancu 18

pictor

Antoniu Zeiler

se execută iconostase și pictură murală artistică.

— Prețuri convenabile —

În atențiunea Onor. Cler.

Aduc la cunoștința tuturor d-ilor preoți din Eparhia de Cluj-Gherla, că mi-am deschis

unicul salon românesc de croitorie

în Bistrița, str. Bruchenthal Nr. 23 (lângă Hotelul Fritsch) unde fac *reverenzi, odăjdii, prapori* etc. pentru d-nii preoți.

Cu deosebită știmă:

Ioan Mititean.

PRIMA ÎNTREPRINDERE ROMÂNEASCĂ
pentru încadrare aurire și reproduce

Icoane și Tablouri

deasemenea se execută în mod ireproșabil metalare, bronzare și aurire de biserici pe lângă prețuri reduse.

Cluj, str. Reg. Maria No. 45.

Vis-à-vis de palatul Patria.